

Datum
2021-12-15

Beteckning
Dnr: 21RS4632

Bilaga

Så här arbetar Region Örebro län med stöd till EUs fonder och program idag

Inom förvaltningen Regional utveckling finns enheten projektstöd. I stort är enhetens uppdrag att stödja projektutveckling (ge tips och råd om finansieringsmöjligheter, metodstöd och strategisk bevakning) för idéer som ligger i linje med regional utvecklingsstrategi (RUS), hantera det statliga 1:1 anslaget samt samordna och stödja det internationella arbetet innefattande både politisk påverkan och projektstöd. Det innebär att enheten agerar bollplank och stöd för sakområdena internt inom förvaltningen samt externt gentemot potentiella projektägare. På enheten finns 4,5 tjänst samt 1 tjänst som arbetar för koordinering av strukturfondsarbetet och som arbetar på uppdrag av samtliga län i Östra Mellansverige. Som en del av enheten och som en förlängd arm i Bryssel finns också Central Sweden med tre ytterligare tjänster. (Central Sweden är Region Dalarna, Region Gävleborg och Region Örebro läns gemensamma Brysselkontor).

Projektidéer inom förvaltningen passerar projektverkstaden där flera olika kompetenser såsom ekonomer, analytiker, kommunikatörer finns samlat och som koordineras av enheten projektstöd. Uppstår en idé utanför RÖL så kan projektidéhavare kontakta antingen enheten projektstöd eller ett sakområde inom vilken idén tydligast hanterar utmaningen/behovet som projektet avser. Enheten projektstöd och sakområdet arbetar sedan tillsammans gentemot den externa parten och kommer ta ”lead” i olika faser under projektbyggnaden och arbetet med att hitta finansiering.

Främst blir enheten projektstöd kontaktad av en idéinnehavare utifrån att Regionen hanterar det statliga 1:1 anslaget som är en medfinansieringskälla till olika projekt däribland EU projekt.

En utgångspunkt som vi inom enheten för projektstöd har är att de olika områdena inom förvaltningen själva ansvarar för att skriva och koordinera

Postadress
Region Örebro län
Regionkansliet
Box 1613, 701 16 Örebro
E-post: regionen@regionorebrolan.se

Besöksadress
Eklundavägen 2, Örebro
Tel: 019-602 70 00
Fax: 019-602 70 08
Organisationsnummer: 232100-0164

projektansökningar och projektstödsenheten är just stödjande. Detta är viktigt för att specialisterna på områdena ska känna ett ägande och ansvar för projektet, men också för att ha förståelse för vad som sen ska genomföras. Det händer också att sakområden, oaktat enheten projektstöd, stöttar aktörer och kommuner i byggandet av projekt.

Det uppfattas att motionären hänvisar till både EUs sektorsprogram som till strukturfonderna vid hänvisning till Europeiska Unionens fonder och program. Region Örebro län (Regionen) arbetar olika gällande dessa två inriktningar.

Vad avser strukturfonderna så finns en närmre koppling till oss på Regionen i egenskap av Regionalt utvecklingsansvarig aktör jämfört med sektorsprogrammen. Inom fonder såsom Europeisk regionala utvecklingsfonden (ERUF) respektive Europeiska socialfonden (ESF) är Regionen involverade i programmering, utlysningar och prioriteringar inför beslut av projekt. Regionalt utvecklingsansvariga i de fem länen i Östra Mellansverige har byggt upp en struktur för att tillsammans arbeta med genomförandet av regionalfond respektive socialfond. I denna struktur möts länen för att spela in behov till de förvaltande myndigheternas arbete med utlysningar, mobilisera för gemensamma projekt i ÖMS samt göra prioriteringar av projekt utifrån länens RUS:ar. Då dessa projekt främst syftar till strukturförändring på regional nivå efter lokala förutsättningar är Central Sweden och internationella utvecklingsledarna vid enheten projektstöd sällan delaktiga i själva genomförandet. Istället är det sakområdena Näringslivsutveckling, Energi och klimat samt Utbildning och arbetsmarknad som är engagerade i nyss nämnda struktur. Förvaltningens sakområden informerar och mobiliserar inför utlysningar i länets olika nätverk. Senaste programperioden har fokus varit att få till större gemensamma ÖMS projekt. Inom regionalfonden insatsområde innovation har det främst varit inkubatorer, science parks och universitet samt företagsfrämjande aktörer som varit stödmottagare men där projekten ska komma näringslivet lokalt ute i kommunerna tillgodo. Inom området för energi och klimat har Region Örebro län varit projektägare men med kommuner som högst delaktiga. Inom socialfonden är kommuner viktiga projektägare och här har sakområde Utbildning och arbetsmarknad exempelvis stöttat Hällefors kommun att kliva fram som projektägare till projektet All in som varit en större satsning med flera engagerade kommuner.

Då EU projekt ofta kräver medfinansiering vänder sig aktörer till enheten projektstöd för att söka medfinansiering i form av de statliga sk 1:1 medlen. Se även tidigare.

Enheten projektstöd är för övrigt en väg in för idéer oavsett finansiering. Har någon en idé som ska realisera målen i RUS kan man höra av sig för vägledning hur denna idé skulle kunna finansieras.

Regionen deltar övergripande i genomförandet av två etablerade territoriella samarbetsprogram såsom Interreg program: Interreg Central Baltic och Interreg Baltic Sea Region (Östersjöprogrammet). Programmen är territoriella och gränsöverskridande mellan regioner i olika länder samt mellan olika länder och i dessa fall kopplat till regionerna kring Östersjön. Inom Central Baltic ingår internationell utvecklingsledare från Regionen i en regional kontaktpersongrupp och har till uppgift att sprida information om och försöka få igång mobilisering av projekt uti länet. I Östersjöprogrammet så finns internationell utvecklingsledare delaktig i subkommittén som sprider information samt stödjer i exempelvis bedömningar av projektansökningar. Regionen har även varit delaktig i programmeringen av dessa program. Detta gör sammantaget att utvecklingsledare internationella frågor har god kunskap och information om programmet och kan vara ett stöd och bollplank inför framtagandet av nya projekt såväl inom som utanför förvaltningen.

Gällande sektorsprogrammen bevakar och informerar regionen om utlysningar och här är internationellt ansvariga på enheten för projektstöd involverade tillsammans med Central Sweden. I det nyhetsbrev som Central Sweden ger ut löpande finns information om aktuella utlysningar. Både Central Sweden och internationell utvecklingsledare sprider även information och vägledning om utlysningar samt projektmöjligheter via olika möten med medarbetare internt inom förvaltningen. Vad gäller externa aktörer så sker idag information främst på ett sätt där det faller på mottagaren att aktivt söka information. Finns intresse inom Regionen att söka ett projekt inom sektorsprogrammen så kan enheten projektstöd och Central Sweden vara bollplank samt ge råd och stöd. Skulle förfrågningar uppkomma från externa aktörer kan vi i mån av tid försöka stötta även där. Sektorsprogrammen är dock generellt ”svårare” att söka medel ur och här finns krav på sökanden att visa vad det europeiska mervärdet är och det är europeisk excellens som gäller. Programmen innebär även en större konkurrens om medel vilket gör att nationella utlysningar ibland prioriteras för att öka chanserna till finansiering.

Örebro universitet har en egen stödfunktion ”Grants office” som stödjer universitet. Region Örebro län har också ett eget ”Grants office” som stödjer Hälso och sjukvården. Sektorsprogrammen styrs direkt från EU och myndigheter i Sverige är ansvariga för förvaltning och information. Exempel på sektorsprogram är:

- Horisont Europa (Forskning)
- Digitala Europa (Digitalisering)

- Fonden för ett sammanlänkat Europa (CEF) (Transport, digitalisering och energi.)
- Programmet för den inre marknaden (entreprenörskap)
- Erasmus+ (utbildning)
- Life (miljö)

- Europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) med fokus på Interreg Europa (regionalpolitik)
(ERUF-finansierat program men öppet för partners från hela Europa så strukturen följer mer ett sektorsprogram)

Att söka utvecklingsprojekt inom ramen för sektorsprogram är krävande på så sätt att det tar tid och fordrar en europeisk dimension med partners från flera länder. Tillsammans med Central Sweden har olika typer av formaliserat stöd till projektutveckling använts och testats under åren, där bland annat CEPA kan nämnas (Central Sweden EU-project analys). CEPA togs fram under Regionförbundet Örebro län, men applicerades ofta brett på olika nätverk, där kommuner och andra kommunala intressen inkluderades i analysen och arbetet. Sedan Regionförbundet införlivades med Regionen har CEPA inte använts. Detta då insatserna i sin dåvarande form inte ansetts ge tillräcklig uppväxling i förhållande åtgångs tid och resurser till de faktiska EU-projektansökningar de resulterat i. I den årliga beställningen till Central Sweden ingår projektfinansiering som en viktig del av Central Swedens uppdrag, inom transport, energi och miljö, forskning och innovation samt entreprenörskap. Framförallt har Central Sweden bevakat utlysningar och projektmöjligheter åt medlemmarna (regionerna) snarare än processlett ansökningar.

Att arbeta tillsammans kring regionens framtidsfrågor med många olika aktörer är en viktig princip för Regionen. Genom EU:s olika program arbetar vi med flera internationella aktörer inom en rad områden för att stärka länets utveckling. Detta samarbete sker främst inom EU-projekt men även inom internationella nätverk och plattformar och partnerskap. Regionen har ansökt om flera internationella utvecklingsprojekt inom ramen för EU:s sektorsprogram och fonder.

Regionen koordinerar även nätverket EUPRIS, vilket består av internationella koordinatörer /EU strateger eller motsvarande från Örebro Universitet, Länsstyrelsen Örebro län, EEN (Almi) och Örebro Kommun. I detta nätverk delar aktuella aktörer med sig av aktuell information med koppling till EU projekt. Central Sweden är ofta med och ger senaste nytt från Bryssel. I nätverket hjälps vi också åt utifrån förfrågningar som kan ha kommit in till en organisation men där man ser att någon annan har kunskap.

Internationell utvecklingsledare och Central Sweden har idag främst fokus på att stödja projektutveckling internt inom förvaltningen. De projekt som sätts upp har dock i uppgift att realisera målen i RUS och kommer på så sätt länet till godo som helhet genom att andra aktörer eller nätverk blir delaktiga. Ofta finns kommuner med som aktörer i projekten även om Region Örebro län är projektägare.

Enheten projektstöd har för ett antal år sedan träffat några kommuner för att dela de erfarenheter vi har skaffat oss genom vårt arbete med EU-projekt. Vår lärdom är att det tar tid och resurser att rigga och genomföra utvecklingsprojekt. Att mejsla ut vad som är behovet/utmaningen och på vilket sätt utvecklingsprojektet ska bidra till att lösa detta på ett hållbart sätt är ofta något som behöver jobbas fram i ett team inom den aktuella organisationen. Ibland även med andra aktörer. Till detta kommer behov av projektplaneringsmodeller och modeller för projektstyrning. Det behöver finnas stödresurser exempelvis i form av ekonomi både under riggning och under genomförande. Ett projekt är ett bra sätt att få prova något under en begränsad tid och att få stöd i att finansiera det man vill lösa ut och eventuellt testa som inte ryms i den ordinarie verksamheten.

De senaste två åren har enheten projektstöd fokuserat på att internt stödja internationell projektutveckling och lärdomar samt erfarenheter resulterade i ett internt dokument. Denna pm ger råd och stöd samt tydliggör rollfördelning mellan enheten projektstöd och sakområdena vid projektutveckling.

Under 2021 har enheten projektstöd tillsammans med Central Sweden börjat diskutera hur arbete med att stödja projektutveckling skulle kunna tydliggöras och utvecklas ytterligare.

Det stöd som enheten projektstöd och Central Sweden idag erbjuder är:

- Stöd i projektutveckling kopplat mot genomförande av RUS – hur bygga ett projekt utifrån förändringslogik
- Information om möjliga finansieringskällor
- Vägledning/bollplank under skrivprocessen
- Nätverk och partner- och projektsök (erbjuds av Central Sweden till Region Örebro län)
- Genomläsning, återkoppling och kvalitetsgranskning inför inlämnande av projekt. (sker främst internt inom förvaltningen regional utveckling)

Till detta finns också sakområdena som inom ramen för deras deltagande i ÖMS strukturfondsarbete kan ge råd och stöd inför regionalfond respektive

socialfondsansökningar. Sakområdet Kultur och ideell sektor har också engagerat kommuner och civilsamhälle för projektdeltagande i Interreg Europa.

Sedan är det så att de myndigheter som förvaltar en finansieringskälla ofta själva vill rådge en potentiell stödmottagare. Exempelvis så vill Tillväxtverket inom ramen för deras hantering av regionalfondsansökningar ha direktkontakt med den som ska söka.

Motionen hänvisar till att vi inte får tillbaka lika mycket medel som andra län i Östra Mellansverige ur dessa program, vilket i sig är lite missvisande då Regionen (och kommuner) ofta är med på lika villkor som andra regioner och kommuner i Östra Mellansverige, men där det i statistiken endast syns hur medel allokeras till projektägaren. Större projekt som t.ex. #JagMed och det gemensamma arbetet med smart specialisering ägs av andra än Regionen. Även ALMI Invest medel allokeras enligt statistiken i annat län, men fördelas sedan till övriga.

Utmaningar

Den fråga som motionen lyfter är intressant och aktuell och leder till frågeställning om resurser och fokus i projektstöd. Ska Region Örebro län stödja regional utveckling med externfinansiering genom Region Örebro län och därmed de nätverk av sakfrågor som kommuner deltar i men som drivs av Region Örebro län, eller ska Region Örebro län erbjuda direkt stöd till kommuner och på så vis stödja regional utveckling? Beroende på vilken prioritet som väljs så skapar det olika utmaningar som behöver analyseras djupare. Att bredda stödet till kommuner är en utmaning då det inte finns något formellt ägande mellan kommuner och Regionen. Därför är det särskilt viktigt att klargöra om projektstöd kan erbjudas till kommunerna och hur ett sådant skulle organiseras och finansieras med hänsyn till den kommunala och regionala ansvarsfördelningen. Redan idag sker implementering av projekt hos kommunerna, men stödet kanaliseras genom de nätverk och forum för utveckling som redan finns på regionen. Detta gör det mer tydligt kopplat till RUS och andra strategiska inriktningar på regional nivå.

Alla EU projekt syftar till att få till en förändring och en förflyttning, oftast på strukturell nivå. För detta behövs en aktör som kan driva på denna förändring även efter projektet. Enskilda kommuner saknar ofta resurser för att kunna äga och leda större projekt. Men det kan ske ex Hällefors drev projektet All in tidigare nämnt. Det finns flera olika program där kommuner kan och ska vara huvudman, som t.ex. Erasmus+ och socialfondsprojekt.

Även medfinansiering är en utmaning, där huvudregeln är att EU projekt kräver medfinansiering, vilket ställer krav på finansiell kapacitet. Precis som kartläggningen av andra Regioners arbete nedan visar att Regioner medfinansierar projekt som följer Regionala utvecklingsstrategin. Detta blir därför utgångspunkten för allt projektstöd som en region kan erbjuda externa aktörer.

Även om ett utökat projektstöd skulle arbetas fram till externa aktörer så torde frågan om mottagarkapacitet aktualiseras. Samtliga projektägare måste säkerställa funktionella allianser och jobba över sakområden och sektorer. Det finns ett krav på att kunna driva på, leda och utveckla projektet, vilket även innefattar att ta fram idéerna. Vår spaning är vidare att det inom vissa områden mer handlar om brist på projektidéer att realisera än brist på finansiering. Det behövs mötesplatser för idégenerering och gemensam projektutveckling samt resurser som kan arbeta med riggning av projekt.

Exempel från andra län

Få regioner har ett strukturerat uppbyggt stöd för kommuner eller andra regionala aktörer gällande samarbeten kopplat till Europeiska unionens fonder och program. Vi har studerat dokument och intervjuat flera olika regioner för att skapa en referensbild över hur det ser ut i andra regioner i Sverige. Gemensamt för samtliga regioner vi varit i kontakt med är att projektstödet utgår från ekonomiskt stöd, d.v.s. medfinansiering för projekt (1:1), för att sedan i vissa fall utifrån det även ge handfast stöd i projektutveckling i olika grad. Projektstödet är inte i något fall formaliserat, utan på de regioner där det förekommer beskrivs det som i hög grad beroende på situation.

De flesta regioner erbjuder endast konsultation och stöd i finansiell medfinansiering av projekt och främst kopplat till 1:1 medel eller andra regionala utvecklingsstöd. Det är detta som Regionalt tillväxtansvariga främst har uppdrag inom. Då genomförs även en bedömning av ansökan och huruvida regionen kan delta med medfinansiering eller inte, utifrån regionens mål och strategier. Exempel på detta är Region Värmland och Region Östergötland.

Även de regioner som erbjuder ett mer handfast projektstöd utgår från bedömning kring medfinansiering eller inte, vilket klargör hur och om det aktuella projektet passar in i regionens mål och strategier. I de fall där medfinansiering ges, ges sedan även handfast stöd. Exempel på detta är Region Blekinge, var även experter som finns inom regionen kopplas in för möten och utbyte med aktören. Detta stöd i Blekinge gäller både strukturfonder och sektorsprogram, men erbjuds endast till kommuner och aktörer från civilsamhället.

En del regioner ger råd kring formuleringar och justeringar av projektet för att det ska bli mer framgångsrikt, men erbjuder inte något strukturerat stöd då det kräver för stora resurser. Exempel på detta är Region Norrbotten. Flera regioner har välutbyggda hemsidor, där råd och information finns, exempelvis Region Värmland och Region Norrbotten.

Genom att söka på Regioners hemsidor kan vi även bilda oss en uppfattning över vilket stöd olika regioner ger informativt till kommuner och andra externa aktörer. Den sökningen resulterar i att vi upplever att följande regioner saknar projektstöd: Region Skåne, Region Kronoberg, Region Västmanland, Region Uppsala, Region Dalarna och Region Jämtland. Flera har som vi beskriver ovan ett mer strukturerat stöd för strukturfonder vid en sökning på nätet. Dessa är till exempel Region Halland (inkluderande Interreg och Landsbygdsprogrammet), Region Östergötland och Region Sörmland. Västra Götalandsregionen ger även stöd i Horisont, Region Blekinge har en rådgivare för projektstöd, Region Värmland har ett uppbyggt strukturerat stöd externt och internt för projektstöd, mest utifrån ERUF och ESF, men också genom att erbjuda information och vägledning i sektorsprogrammen (från Brysselkontoret), Region Västernorrland har ett strukturerat stöd för ERUF och ESF, men även vägledning och support i andra EU program och Region Norrbotten har ett strukturerat stöd och t.o.m. en extern hemsida med systematisk information (<https://utvecklanorrbotten.se/projektstod/>).

Pågående arbete och nästa steg

Frågan om stöd till kommuner kopplat till mobilisering och projektutveckling har internt inom förvaltningen varit uppe för samtal. Vi står nu inför en ny programperiod och inom ÖMS har vi att fundera på hur vi ska mobilisera inför kommande regionalfondsprogram samt kommande handlingsplan för socialfonden.

Område Kultur och Ideell sektor samordnar riggandet av ett nytt projekt kopplat till att testa ”Culture planning” tillsammans med kommuner och civilsamhälle. Kulturnämnden har för 2022 lyft fram de internationella frågorna och EU-ansökningar.

Vad avser internationell projektutveckling så känns den tidigare använda CEPA processen inte längre aktuell (utvärdering har skett). Tillsammans med Central Sweden ser enheten projektstöd just nu över hur projektstödet kan utvecklas. Tillsammans med Region Dalarna och Region Gävleborg förs en dialog om hur det (konkreta) stöd vi i regionerna bygger upp som komplement till det (mer

övergripande) som Central Sweden ska ge kan synkas. I det arbetet kommer vi beröra frågan om EU relaterad externfinansiering för att stärka vårt uppdrag om regional utveckling ska fokusera Region Örebro län och via de uppbyggda relationerna inom sakområden med länet kanaliseras till bland annat kommuner eller om vi ska tolka uppdraget att arbeta och stödja kommuner (och andra aktörer länet) mer direkt och bredare.